

Nr 51.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53; given Stockholms slott den 8 februari 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SRÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÅNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53 och anför därvid följande.

Inledning.

Från och med budgetåret 1940/41 redovisas huvuddelen av försvarets fastigheter å en särskild i rikshuvudboken uppförd kapitalfond, numera benämnd försvarets fastighetsfond. Sedan i enlighet med beslut av 1943 år riksdag vissa av försvarets fabriker organiserats såsom statligt affärsverk, varvid fabrikernas tillgångar och skulder från och med budgetåret 1944/45 upptagits till redovisning å en särskild kapitalfond, benämnd försvarets fabriksfond, ha de av fabrikerna disponerade fastigheterna från samma tidpunkt överförts från fastighetsfonden till fabriksfonden. Å andra sidan har i enlighet med beslut av 1950 års riksdag försvarets bostadsanskaffningsfond avvecklats från och med budgetåret 1950/51, varvid å densamma redovisade tillgångar överförts till försvarets fastighetsfond.

Försvarets fastighetsfond består från och med den 1 juli 1948 av fyra delfonder, nämligen arméns delfond, marinens delfond, flygvapnets delfond och befästningars delfond.

I årets statsverksproposition (bilaga 2 till specifikation av inkomsterna å riksstaten) har framlagts ett beräknat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53. I överensstämmelse med statförslaget ha å driftbudgeten i förslaget till riksstat bland Inkomster av statens kapitalfonder upptagits totalbeloppet av de i statförslaget för respektive delfonder angivna överskotten och bland Egentliga statsutgifter å fjärde huvudtiteln under rubrikerna C. Försvarskrafterna och E. Diverse med tills vidare beräknade belopp upptagits särskilda anslag för ersättning till envar av fastighetsfondens fyra delfonder för vederbörande förvaltningsmyndigheters rätt att nyttja de till fonden hörande eller av fonden förhyrda fastigheterna. Nämnda anslag ha beräknats till sammanlagt 64 003 000 kronor, varav för arméns delfond 25 158 000 kronor, för marinens delfond 8 927 000 kronor, för flygvapnets delfond 15 201 000 kronor och för befästningars delfond 14 717 000 kronor.

Översikt av fastighetsfondens ställning.

Av riksräkenskapsverkets utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1950/51 samt av ämbetsverkets specifikation av bland annat försvarets fastighets- och värdeminskningsskonton m. m. för samma budgetår framgår, att fondens ställning per den 30 juni 1951 var följande.

Arméns delfond:

Tillgångar:

Markvärde	67 987 228: 50	
Byggnadsvärde	557 971 411: 22	
Fordringar hos andra fonder	6 511 676: 54	632 470 316: 26

Skulder:		
Värdeminskningsskonto	439 787 922: 10	
Diverse medel	<u>6 511 676: 54</u>	446 299 598: 64
Kapitalbehållning		<u>186 170 717: 62</u>

Marinens delfond:

Tillgångar:		
Markvärde	60 942 135: 64	
Byggnadsvärde	183 351 981: 22	
Fordringar hos andra fonder	<u>1 823 549: 26</u>	246 117 666: 12
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	150 511 546: 09	
Diverse medel	<u>1 823 549: 26</u>	152 335 095: 35
Kapitalbehållning		<u>93 782 570: 77</u>

Flygvapnets delfond:

Tillgångar:		
Markvärde	20 681 964: 71	
Byggnadsvärde	376 710 245: 83	
Fordringar hos andra fonder	<u>1 660 196: 12</u>	399 052 406: 66
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	249 666 620: 70	
Diverse medel	<u>1 660 196: 12</u>	251 326 816: 82
Kapitalbehållning		<u>147 725 589: 84</u>

Befästningars delfond:

Tillgångar:		
Markvärde	7 837 458: 95	
Byggnadsvärde	616 811 460: 42	
Fordringar hos andra fonder	<u>1 319 110: 78</u>	625 968 030: 15
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	549 244 803: 04	
Diverse medel	<u>1 319 110: 78</u>	550 563 913: 82
Kapitalbehållning		<u>75 404 116: 33</u>

I detta sammanhang må erinras, att den för budgetåret 1950/51 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 52,151 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp och utgifterna och överskottet till respektive 32,751 och 19,400 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen för budgetåret 1950/51 (s. 184 och 185) intagen

sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 19 745 313 kronor 44 öre, som tillförts statsregleringen.

Stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1951/52 har fastställts den 27 april 1951.

Förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53.

Staten för försvarets fastighetsfond skall jämlikt beslut av 1948 års riksdag upptaga följande titlar, nämligen å inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden, C. Inkomster av övnings- och skjutfält och D. Diverse inkomster samt å utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdeminskningsskonto och C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ävensom Överskott att tillföras riksstatens driftbudget. Inkomsterna respektive utgifterna under de angivna titlarna skola upptagas särskilt för de olika delfonderna.

Vid beräkningen av de olika posterna i staten följer jag denna uppställning och upptager därvid först till behandling fondens utgifter.

Utgifterna.

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.

Angående grunderna för beräkningen av medelsbehovet för reparation och underhåll av försvarets byggnadsbestånd torde få hänvisas till vad som därom anfördes i propositionen 1949: 71 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1949/50. Såsom av propositionen framgår uppdelas försvarets byggnadsbestånd i tre grupper beroende på fastigheternas ålder. Medelsbehovet för reparationer och underhåll beräknas till viss procent av den faktiska byggnadskostnaden för varje särskild fastighet omräknad till 1935 års prisnivå. Denna underhållsprocent, omräknad till 1951 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex (242), utgör i första gruppen 2,66 % för arméns och flygvapnets delfonder och 3,63 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 1,94 % respektive 0,97 % för alla tre delfonderna utom beträffande flygfält och befästningar, för vilka gälla särskilda bestämmelser.

Arméns delfond. Av följande sammanställning framgå de för budgetåret 1951/52 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för arméns delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1952/53 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1951/52	Budgetåret 1952 53	
		Fortifikations- förvaltningen	Departements- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	6 857 000	9 078 000	8 580 000
b) Smärre förbättringsarbeten	685 000	908 000	858 000
c) Löpande underhåll av övningsfält m. m.	1 170 000	1 415 000	1 415 000
d) Iståndsättning av jordbruksfastigheter	773 000	720 000	720 000
e) Övriga iståndsättningsarbeten	1 750 000	7 000 000	
Åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete å tak	—	875 000	} 3 500 000
Åtgärder erforderliga i anledning av arbetar- skyddslagen	—	2 600 000	
f) Skatter	285 000	300 000	300 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	200 000	250 000	250 000
h) Ändringsarbeten föranledda av vissa forsknings- försök	25 000	35 000	35 000
i) Ändringsarbeten föranledda av vissa rationali- seringsåtgärder vid arméns tygverksstäder m. m.	—	100 000	100 000
j) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	150 000	200 000	200 000
k) Underhåll av enskilda vägar	54 000	125 000	125 000
l) Skogsbrandsläckningsmateriel m. m.	115 000	67 000	67 000
m) Iståndsättning av vägar	—	1 000 000	—
Summa kronor	12 064 000	24 673 000	16 150 000

I propositionen 1952: 2 (Bil. 12) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att medgiva, att ifrågakvarande anslagspost må under budgetåret 1951/52 överskridas med högst 3 025 000 kronor. Vid bifall härtil komma för innevarande budgetår sammanlagt (12 064 000 + 3 025 000 =) 15 089 000 kronor att stå till förfogande för reparations- och underhållskostnader för arméns delfond.

Fortifikationsförvaltningen har i skrivelse den 27 november 1951 med förslag till inkomst- och utgiftsstat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53 i överensstämmelse med förut angivna principer uppskattat värdena under arméns delfond å de byggnader m. m. för vilka underhållsanslag skola beräknas — enligt 1935 års kostnadsnivå — till 280 999 564 kronor för byggnader hänförliga till första gruppen samt 89 320 156 kronor respektive 75 759 433 kronor för byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna ha av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder beräknats till:

1. gruppen	280 999 564	× 2,66 %	7 474 588
2. »	89 320 156	× 1,94 %	1 732 811
3. »	75 759 433	× 0,97 %	734 866

Summa kronor 9 942 265

För underhåll av de baracker, som i enlighet med Kungl. Maj:ts direktiv beräknas kvarstå såsom permanenta förråd och som ännu icke invärderats i fastighetsfonden, har för innevarande budgetår upptagits ett belopp av

150 000 kronor, motsvarande 1,5 % av byggnadsvärdet. Fortifikationsförvaltningen har framhållit, att med hänsyn till den på grund av prisstegring ökade kostnaden för underhållet, vilken ökning enligt byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex uppgår till 29 % för sistförflutna budgetår, en ökning av underhållsanslaget i motsvarande grad blir nödvändig för att barackernas underhåll icke skall bli allt för mycket eftersatt, och därför beräknat ifrågasvarande underhållskostnader till 193 500 kronor.

I enlighet med det anförda har således fortifikationsförvaltningen beräknat underhållskostnaderna till (9 942 265 + 193 500 =) 10 135 765 kronor. Detta belopp föreslås emellertid skola minskas med de beräknade kostnaderna för yttre renhållning, 150 000 kronor — vilka kostnader skola bestridas av vederbörligt anslag till bränsle m. m. och därför skola frånräknas det för byggnadsunderhållet beräknade beloppet — varför skulle återstå i runt tal 9 986 000 kronor, varav 9 078 000 kronor föreslagits skola belöpa på posten löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. samt 908 000 kronor på posten smärre förbättringsarbeten.

Beträffande behovet av medel för löpande underhåll av övningsfält m. m. har fortifikationsförvaltningen anfört i huvudsak följande.

De erforderliga utgifterna till löpande underhåll för budgetåret 1952/53 uppginge efter av fortifikationsförvaltningen verkställda reduceringar av förbandens äskanden till 1 415 000 kronor, vilket belopp av förvaltningen ansåges oundgängligen erforderligt. Denna summa utgjorde en ökning av underhållsbeloppet för innevarande och sistförflutna budgetår med blott cirka 21 % oaktat enligt byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex ökningen av underhållskostnaderna uppginge till 29 % enbart för budgetåret 1950/51. Summan inkluderade även kostnaderna för underhåll av de äldre byggnader å Järvafältet med ett byggnadsvärde om 543 550 kronor, för vilka under tidigare budgetår beräknats särskilda underhållsmedel. Underhållsutgifterna fördelade sig med 1 345 000 kronor på ordinarie underhåll, 40 000 kronor på större reparationer samt 30 000 kronor på nybyggnads- och förändringsarbeten.

Till löpande underhåll av övningsfält m. m. har förvaltningen sålunda beräknat en sammanlagd summa av 1 415 000 kronor.

Vad angår kostnaderna för iståndsättning av jordbruksfastigheter har ämbetsverket anfört följande.

Den anbefallda översynen av byggnadsbeståndet å jordbruksfastigheterna, som tidigare verkställdes beträffande första, andra och tredje militärområdena, hade numera hunnit slutföras beträffande fjärde militärområdet. För iståndsättning av jordbruksbyggnaderna inom sistnämnda militärområde — fränsett Järvafältet — erfordrades 165 000 kronor. Översynen komme att fortsättas beträffande femte—sjunde militärområdena enligt särskild plan. Med hänsyn till att vissa utredningsmän tillkallats för att biträda med utredning rörande Järvafältets framtida gestaltning och utnyttjande m. m., i samband varmed även arrendeförhållandena inom Järvafältet syntes bli föremål för översyn, hade de iståndsättningsarbeten å fältet, för vilka medel redan anvisats, blott till viss del utförts. På grund därav hade för budgetåret 1952/53 icke beräknats några medel för ändamålet. För fortsatt iståndsättning av vägarna inom infanteriskjutskolans övnings-

område ävensom å Villingsbergs och Väddö skjutfält erfordrades under budgetåret 1952/53 respektive 100 000 kronor, 200 000 kronor och 95 000 kronor. Under samma budgetår borde även verkställas iståndsättningsarbeten å vissa arrendegårdar vid Herrevadsklosters remontdepå samt dränering av Värmlands regementes övningsfält, kostnadsberäknade till 38 000 respektive 32 000 kronor, varjämte viss maskinell utrustning för vägunderhållet inom arméns övnings- och skjutfält borde anskaffas för 90 000 kronor.

För iståndsättning av jordbruksfastigheter har således beräknats ett sammanlagt belopp av (165 000 + 100 000 + 200 000 + 95 000 + 38 000 + 32 000 + 90 000 =) 720 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har vidare anfört, att — utöver omförmälda arbeten — till ämbetsverket från olika förband anmälts behov av iståndsättning av vägar, broar och planer både inom övningsfält och kasernområden. Efter det att förvaltningen hos chefen för armén begärt angelägenhetsgradering av de sålunda föreslagna arbetena, hade denne framhållit, att krav på vägförbättringar komme att uppstå vid så gott som alla arméns förband på grund av det ökade antalet tunga och medeltunga fordon, som numera inginge i organisationen. Undersökning borde därför verkställas rörande omfattningen av de åtgärder, som vore erforderliga beträffande vägar och broar inom arméns övningsfält och kaserner, varvid samtidigt angelägenhetsgraden ur teknisk synpunkt borde beaktas.

Fortifikationsförvaltningen har i anledning härav låtit igångsätta en generell undersökning rörande de åtgärder för iståndsättning av vägar, broar och planer inom övnings- och skjutfälten samt kasernområdena ävensom till friliggande förråd för samtliga arméförband, som för närvarande anses oundgängligen erforderliga. Totalkostnaderna beräknas icke understiga 20 miljoner kronor. Oaktat undersökningens resultat icke torde kunna framläggas förrän instundande vår, anses vissa av de föreslagna iståndsättningsarbetena vara så angelägna, att desamma böra komma till utförande redan under budgetåret 1952/53. För en första etapp av ifrågasvarande åtgärder har fortifikationsförvaltningen beräknat ett belopp av 1 000 000 kronor. Med hänsyn till att arbetena komma att avse både kasern- och jordbruksfastigheter har ämbetsverket föreslagit, att medlen upptagas å en särskild delpost, benämnd Iståndsättning av vägar.

För andra iståndsättningsarbeten å arméns byggnader har fortifikationsförvaltningen beräknat ett belopp av 1 300 000 kronor. För fortsatta renoverings- och iståndsättningsåtgärder av byggnaderna å Karlberg ha beräknats 500 000 kronor, varjämte 1 000 000 kronor ansetts erforderliga för utförande av de mest angelägna omlägnings- och iståndsättningsarbetena å elektriska anläggningar. Vidare har ämbetsverket beräknat 3 000 000 kronor för utbyte av vid nybyggnad använd krismateriel ävensom 1 200 000 kronor för omläggning och utbyte av befintliga rörledning och radiatorer inom Värmlands, Upplands och Älvsborgs kasernetablissemens byggnader. Sammanlagt skulle alltså under delposten till övriga iståndsättnings-

arbeten erfordras (1 300 000 + 500 000 + 1 000 000 + 3 000 000 + 1 200 000 =) 7 000 000 kronor.

Skatter för tjänstebostäder, uthyrnings- och jordbruksfastigheter ha under förutsättning av en skatteökning om cirka 25 % beräknats till 300 000 kronor, varjämte för åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete å tak ett belopp av 875 000 kronor ansetts erforderligt. För ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar ha med hänsyn till de stegrade byggnadskostnaderna beräknats 250 000 kronor. Även kostnaderna för ändringsarbeten föranledda av vissa forskningsförsök och rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m. ha på grund av inträffade prisstegringar ökat och således för nästa budgetår beräknats till 35 000 kronor respektive 200 000 kronor.

För åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen har beräknats ett belopp av 2 600 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen har vidare erinrat om att under marinens och flygvapnets delfonder ha för senaste budgetåren å försvarets fastighetsfonds stat anvisats särskilda medel för sådana ändringsarbeten, vilka föranledas av nödvändiga rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna respektive de centrala flygverkstäderna. Även å arméns delfond föreligger behov av dylika medel för utförande av nödvändiga byggnadsåtgärder i samband med genomförande av de rationaliseringar, vilka föranledas av omläggningar i arméns tygverkstäders reparationstjänst till följd av övergång från äldre till nyare motorfordonstyper samt för erforderliga ändrings- och inredningsarbeten vid försvarets radioanstalt. Förvaltningen har föreslagit, att under budgetåret 1952/53 upptages en särskild delpost, förslagsvis benämnd ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid arméns tygverkstäder m. m., och har för ändamålet beräknat ett belopp av 100 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 6 december 1951 beträffande de procentberäknade underhållskostnaderna för byggnader å arméns, marinens och flygvapnets delfonder godtagit de av fortifikationsförvaltningen föreslagna beloppen. För underhåll av baracker, som i framtiden skola kvarstå såsom permanenta förråd, har riksräkenskapsverket beräknat ett belopp av 194 000 kronor, motsvarande 1,94 % av barackernas till 10 miljoner kronor uppskattade värde. Kostnaderna för yttre renhållning har riksräkenskapsverket beräknat till 200 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har i likhet med tidigare beräknat kostnaderna för smärre förbättringsarbeten till i runt tal 10 % av posten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.

För iståndsättning av jordbruksfastigheter har upptagits samma belopp som anvisats för innevarande budgetår, eller 773 000 kronor. Någon särskild delpost för iståndsättning av vägar har riksräkenskapsverket däremot icke räknat med.

Delposten övriga iståndsättningsarbeten har riksräkenskapsverket upptagit med samma belopp som i gällande stat, 1 750 000 kronor. Däremot ha icke beräknats några medel för åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete å tak och till åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen.

Med biträdande i övrigt av fortifikationsförvaltningens förslag har riksräkenskapsverket beräknat posten till reparations- och underhållskostnader m. m. till 14 951 000 kronor.

Departementschefen. Vid beräkningen av underhållskostnaderna för byggnader m. m. å arméns, marinens och flygvapnets delfonder har fortifikationsförvaltningen till värdet av å delfonderna den 30 juni 1951 redovisade anläggningar lagt värdet av byggnader, som beräknas skola under innevarande budgetår upptagas till redovisning å delfonderna, medan å andra sidan fråndragits värdet av byggnader, som under innevarande budgetår beräknas skola avgå ur delfonderna. Fortifikationsförvaltningen har därvid å arméns delfond såsom tillkommande post bland annat upptagit värdet av vissa byggnader å Järvafältet, vilka förvaltningen föreslagit skola överföras från jordbruks- och skogsfastigheter till kasernfastigheter. Genom beslut den 1 februari 1952 har Kungl. Maj:t sedermera förordnat, att ifrågasvarande byggnader skola per den 30 juni 1952 invärderas i arméns delfond och samtidigt redovisas såsom i sin helhet indirekt avskrivna. Enligt riksräkenskapsverkets förslag skulle för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. beräknas ett belopp av 9 033 000 kronor. För smärre förbättringsarbeten skulle utgå 903 000 kronor, utgörande i runt tal tio procent av posten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. Med hänsyn till de svårigheter som för närvarande råda i fråga om arbetskraft inom byggnadsfacket anser jag mig emellertid — i likhet med vad som föreslagits beträffande det civila byggnadsbeståndet å statens allmänna fastighetsfond — böra föreslå en allmän nedskärning av de löpande reparations- och underhållskostnaderna med fem procent under nästa budgetår. Denna tillfälliga reduktion torde böra omfatta samtliga delfonder under försvarets fastighetsfond. I enlighet härmed beräknar jag för arméns delfond till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. ett belopp av 8 580 000 kronor och till smärre förbättringsarbeten ett belopp av 858 000 kronor.

Förslaget att anvisa särskilda medel för iståndsättning av vägar kan jag icke tillstyrka. I den mån dylika arbeten befinnas ofrånkomliga torde kostnaderna därför få bestridas av delposten till övriga iståndsättningsarbeten.

Delposten till iståndsättning av jordbruksfastigheter torde i enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag böra beräknas till 720 000 kronor.

För övriga iståndsättningsarbeten har fortifikationsförvaltningen äskat ett till 7 000 000 kronor höjt belopp, varjämte ämbetsverket under särskilda poster äskat tillhoppa 3 475 000 kronor för åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen m. m. Riksräkenskapsverket har däremot räknat

med 1 750 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. En så avsevärd höjning av anslagstilldelningen som fortifikationsförvaltningens förslag innebär kan jag icke under nuvarande förhållanden tillstyrka. En ökning av anslagsmedlen synes emellertid vara erforderlig, och jag föreslår därför att 3 500 000 kronor anvisas för tillgodo-seende av de mest angelägna åtgärderna.

Beträffande beräkningen av övriga i anslagsposten ingående delposter anser jag mig böra biträda riksräkenskapsverkets förslag.

Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond synes sålunda för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 16 150 000 kronor med den fördelning på delposter, som framgår av det föregående.

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva den jämkning mellan de särskilda posterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Marinens delfond. Av följande sammanställning framgå de för budgetåret 1951/52 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för marinens delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1952/53 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1951/52	Budgetåret 1952/53	
		Fortifikations- förvaltningen	Departements- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	2 159 000	2 874 000	2 704 000
b) Löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m.	985 000	1 035 000	985 000
c) Smärre förbättringsarbeten	216 000	287 000	270 000
d) Underhåll av övning-fält m. m.	45 000	65 000	65 000
e) Iståndsättning av jordbruksfastigheter	50 000	175 000	100 000
f) Övriga iståndsättningsarbeten	650 000	4 245 000	} 1 350 000
Åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete å tak	—	195 000	
Åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen	—	360 000	
g) Skatter	20 000	100 000	100 000
h) Ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna	175 000	225 000	225 000
i) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	50 000	65 000	65 000
j) Underhåll av enskilda vägar	4 000	7 000	7 000
Summa kronor	4 354 000	9 633 000	5 871 000

I propositionen 1952: 2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att medgiva, att ifrågasvarande anslagspost må under budgetåret 1951/52 över-skridas med högst 1 050 000 kronor. Vid bifall härtill komma för innevarande budgetår sammanlagt (4 354 000 + 1 050 000 =) 5 404 000 kronor att stå till förfogande för reparations- och underhållskostnader för marinens delfond.

Fortifikationsförvaltningen har i sin skrivelse med förslag till stat för fastighetsfonden anfört, att enligt bokslutet för budgetåret 1950/51 värdet av äldre byggnader utgjorde 93 396 293 kronor, varav för hamnanläggningar 25 640 850 kronor. Värdet av nya byggnader och anläggningar, med undantag av hamnanläggningar, har beräknats till 34 476 929 kronor för andra gruppen och 12 666 173 kronor för tredje gruppen.

Underhållskostnaderna ha av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder beräknats till:

1. gruppen	67 755 443	× 3,63 %	2 459 523
2. »	34 476 929	× 1,94 %	668 852
3. »	12 666 173	× 0,97 %	122 862
				Summa kronor 3 251 237

Detta belopp föreslås emellertid minskas med de beräknade kostnaderna för yttre renhållning, 90 000 kronor, varför skulle återstå i runt tal 3 161 000 kronor, att fördelas med 2 874 000 kronor på posten löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. samt 287 000 kronor på posten smärre förbättringsarbeten.

Kostnaderna för löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m. har fortifikationsförvaltningen beräknat till 1 035 000 kronor. Beräkningen av underhållsmedlen har såsom för innevarande budgetår verkställts efter individuell uppskattning.

Vad angår posten underhåll av övningsfält m. m. har fortifikationsförvaltningen med användande av samma principer som beträffande arméns övningsfält beräknat det för budgetåret 1952/53 erforderliga underhållsbeloppet till 65 000 kronor, varav 45 000 kronor till ordinarie underhåll, 10 000 kronor till större reparationer och 10 000 kronor till nybyggnads- och förändringsarbeten. Den i jämförelse med innevarande budgetår uppkommande kostnadsökningen hänför sig till största delen till den nyförvärvade egendomen Arbottna å Muskö. För iståndsättning av jordbruksfastigheter ha upptagits 175 000 kronor, avsedda för iståndsättningsarbeten å jordbruksfastigheterna å Muskö.

För andra iståndsättningsarbeten å marinens byggnader har med hänsyn till inträffade prisstegringar upptagits ett belopp av 700 000 kronor. Vidare anses det även vid marinen erforderligt att utbyta krismateriel, iståndsätta och förstärka vägar och körplaner m. m. Fortifikationsförvaltningen har härför beräknat respektive 900 000 och 400 000 kronor. Ämbetsverket har därjämte beräknat 2 245 000 kronor för andra större iståndsättningsobjekt vid marinens förband, såsom ombyggnad av tak på stora verkstadsbyggnaden vid Karlskrona örlogsvarv, fortsatt omläggning av elektriska ledningsnätet vid samma örlogsvarv, iståndsättning av verkstadskajen vid Göteborgs örlogsvarv samt ny dockport och ombyggnad av viss bro vid Karlskrona örlogsvarv. Det sammanlagda beloppet under del-

posten övriga iståndsättningsarbeten har således uppskattats till (700 000 + 900 000 + 400 000 + 2 245 000 =) 4 245 000 kronor.

Skatterna ha, under förutsättning av en skatteökning av cirka 25 %, beräknats till 100 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har, i överensstämmelse med fortifikationsförvaltningens förslag, uppskattat de procentberäknade underhållskostnaderna för byggnader å marinens delfond till avrundat 3 251 000 kronor. De beräknade kostnaderna för löpande reparation och underhåll av byggnader ha minskats med 120 000 kronor, motsvarande kostnaderna för yttre renhållning.

För smärre förbättringsarbeten har riksräkenskapsverket räknat med ett belopp av 285 000 kronor, utgörande i runt tal 10 % av posten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.

För iståndsättning av jordbruksfastigheter ävensom för övriga iståndsättningsarbeten har riksräkenskapsverket räknat med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Däremot har ämbetsverket icke beräknat några medel vare sig för åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete å tak eller för åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen.

Med biträdande i övrigt av fortifikationsförvaltningens förslag har riksräkenskapsverket beräknat posten till reparations- och underhållskostnader m. m. till 5 328 000 kronor.

Departementschefen. Angående grunderna för beräkningen av underhållskostnaderna för byggnader m. m. får jag hänvisa till vad som därom anförts under arméns delfond. Jag beräknar med utgångspunkt från riksräkenskapsverkets förslag och med beaktande av vad under arméns delfond anförts beträffande en tillfällig minskning av underhållsmedlen 2 704 000 kronor för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 270 000 kronor till smärre förbättringsarbeten.

För löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m. beräknar jag med samma utgångspunkter 985 000 kronor.

För iståndsättning av jordbruksfastigheter kan jag icke tillstyrka mer än 100 000 kronor.

För övriga iståndsättningsarbeten har fortifikationsförvaltningen äskat 4 245 000 kronor, varjämte ämbetsverket äskat tillhoppa 555 000 kronor för åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen m. m. En så avsevärd höjning av medelsanvisningen för dessa ändamål kan jag icke tillstyrka. Ifrågasvarande åtgärder synas emellertid delvis vara av sådan art, att de snarast böra komma till utförande. Med hänsyn härtill föreslår jag, att posten till övriga iståndsättningsarbeten höjes med 700 000 kronor till 1 350 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna behoven.

Då jag i övrigt godtager riksräkenskapsverkets beräkningar, uppskattar jag medelsbehovet under anslagsposten till sammanlagt 5 871 000 kronor med den fördelning på olika delposter som av det föregående framgår.

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva den jämkning mellan de särskilda posterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Flygvapnets delfond. Av följande sammanställning framgå de för budgetåret 1951/52 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för flygvapnets delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1952/53 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1951/52	Budgetåret 1952/53	
		Fortifikations- förvaltningen	Departements- chef:n
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	1 911 000	2 585 000	2 425 000
b) Smärre förbättringsarbeten	190 000	240 000	243 000
c) Underhåll av flygfält m. m.	1 750 000	1 938 000	1 841 000
d) Underhåll av jordbruksfast gheter m. m.	56 000	50 000	50 000
e) Iståndsättning av jordbruksfastigheter	140 000	99 000	24 000
f) Övriga iståndsättningsarbeten	565 000	4 225 000	} 1 115 000
Åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete å tak	—	130 000	
Åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen	—	350 000	
g) Skatter	40 000	70 000	70 000
h) Ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid de centrala flygverkstäderna	100 000	150 000	150 000
i) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	50 000	65 000	65 000
j) Underhåll av enskilda vägar	18 000	18 000	18 000
k) Skogsbrandsläckningsmateriel m. m.	8 000	5 000	5 000
Summa kronor	4 828 000	9 925 000	6 006 000

I propositionen 1952:2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att medgiva, att ifrågakvarande anslagspost må under budgetåret 1951/52 överskridas med högst 1 225 000 kronor. Vid bifall härtill komma för innevarande budgetår sammanlagt (4 828 000 + 1 225 000 =) 6 053 000 kronor att stå till förfogande för reparations- och underhållskostnader för flygvapnets delfond.

Fortifikationsförvaltningen har i sin förenämnda skrivelse anfört, att enligt bokslutet för budgetåret 1950/51 värdet av äldre byggnader utgjorde 33 393 648 kronor. Detta värde fördelade sig med 25 786 598 kronor på byggnader m. m. och med 7 607 050 kronor på flygfält m. m. Värdet av nyare byggnader, exklusive värdet för flygfält med befästningsanläggningar, utgjorde för andra gruppen 74 762 290 kronor och för tredje gruppen 54 512 735 kronor.

Underhållskostnaderna för byggnader m. m. ha enligt förut angivna grunder beräknats till:

1. gruppen	25 786 598 × 2,66 %	685 924
2. »	74 762 290 × 1,94 %	1 450 388
3. »	54 512 735 × 0,97 %	528 774

Summa kronor 2 665 086

Detta belopp bör emellertid enligt fortifikationsförvaltningen minskas med de beräknade kostnaderna för yttre renhållning, 40 000 kronor, i följd varav skulle återstå ett belopp av i runt tal 2 625 000 kronor, varav 2 385 000 kronor belöpa på posten löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 240 000 kronor på posten smärre förbättringsarbeten.

Emellertid skall delposten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. ökas med kostnaden för underhåll och ersättningsanskaffning av flygvapnets brandmateriel. Fortifikationsförvaltningen har beräknat ifrågavarande kostnader till 200 000 kronor. Delposten skulle alltså uppgå till sammanlagt ($2\,385\,000 + 200\,000 =$) 2 585 000 kronor.

Beträffande kostnaderna för underhåll av flygfält m. m. har fortifikationsförvaltningen anfört, att byggnadsvärdet för flygfält med tillhörande banor och plattor m. m. den 30 juni 1951 uppginge till 114 955 540 kronor. Underhållskostnaderna beräknades till ($1,5\% \times 114\,955\,540 =$) 1 724 333 kronor. Därtill komme kostnaderna för underhåll av flygfältens befästningsanläggningar, för vilket ändamål beräknades 213 555 kronor. De procentuella kostnaderna för underhåll av flygfält m. m. skulle således för budgetåret 1952/53 uppgå till ($1\,724\,333 + 213\,555 =$) i runt tal 1 938 000 kronor.

För underhåll av jordbruksfastigheter m. m. har äskats ett belopp av 50 000 kronor, erforderligt för skogsvårdsåtgärder enligt uppjordade skogshushållningsplaner samt för dikningar, vägförbättringar och utgifter i samband med laga av- och tillträdessyner å arrendegårdar m. m.

Fortifikationsförvaltningen har erinrat om att ämbetsverket i sitt förslag till stat för fastighetsfonden för innevarande budgetår beräknat ett belopp av 75 000 kronor för vidtagande av vissa åtgärder rörande röjning, vägarbete och utdikning å flygvapnets bombfällnings- och skjutplatser, vilket förslag icke föranledde någon åtgärd. Medelsbehovet kvarstode emellertid, och förvaltningen beräknade fortfarande 75 000 kronor för ändamålet. Ämbetsverket har vidare anfört, att den anbefallda översynen av byggnadsbeståndet å flygvapnets jordbruksfastigheter, som tidigare verkställdes beträffande flygets arrendegårdar inom första, andra och tredje militärområdena, numera slutförts beträffande arrendegårdarna inom fjärde militärområdet. För iståndsättning av jordbruksbyggnaderna inom detta militärområde erfordrades 6 000 kronor. Därutöver erfordrades ett belopp av 18 000 kronor för iståndsättning av vissa vägar vid Rommehed. För iståndsättning av jordbruksfastigheter m. m. har sålunda beräknats ett sammanlagt belopp av ($75\,000 + 6\,000 + 18\,000 =$) 99 000 kronor.

För iståndsättningsarbeten å flygvapnets byggnader ha beräknats 325 000 kronor. För omläggning och iståndsättning av elektriska ledningar vid flygvapnets äldre etablissement och i samband därmed utförande av förbättrad belysning inom flygverkstäder och hangarer har upptagits ett belopp av 220 000 kronor, varjämte 180 000 kronor ansetts erforderliga för förstärkning av de elektriska ledningsnäten vid vissa övningsflygfält. Fortifikations-

förvaltningen har vidare anfört, att vid flygvapnets förband vissa intill flygfältens uppställningsplatser gränsande grusvägar m. m. måste permanentbehandlas för att undvika skador på reoplanens instrumentutrustning m. m. Likaså måste vissa vägsträckor förstärkas till följd av att de tunga fordonen bröte sönder vägkropparna och körbanorna. För påbörjande av de mest angelägna vägarbetena beräknades för budgetåret 1952/53 ett belopp av 1 200 000 kronor bliva erforderligt. Därjämte erfordrades även vid flygvapnet medel för utbyte av vid nybyggnad använd krismateriel. För påbörjande av de mest angelägna arbetena av hithörande art beräknades 2 300 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under delposten till övriga iståndsättningsarbeten skulle sålunda uppgå till $(325\ 000 + 220\ 000 + 180\ 000 + 1\ 200\ 000 + 2\ 300\ 000 =)$ 4 225 000 kronor.

För skatter har fortifikationsförvaltningen, under förutsättning av en skatteökning om cirka 25 %, beräknat 70 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har, i huvudsaklig överensstämmelse med fortifikationsförvaltningens förslag, uppskattat de procentberäknade underhållskostnaderna till 2 665 000 kronor. De för löpande reparation och underhåll av byggnader beräknade kostnaderna ha minskats med de beräknade kostnaderna för yttre renhållning, vilka skola bestridas från vederbörligt anslag till bränsle m. m. Riksräkenskapsverket har för detta ändamål upptagit ett belopp av 60 000 kronor.

Kostnaderna för smärre förbättringsarbeten ha beräknats efter samma grunder som för arméns och marinens delfonder, eller till i runt tal 10 % av posten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.

För iståndsättning av jordbruksfastigheter har riksräkenskapsverket beräknat 24 000 kronor. Ämbetsverket har således icke beräknat medel för vissa vägarbeten samt utdiknings- och röjningsarbeten å bombfällnings- och skjutplatser. För övriga iståndsättningsarbeten har upptagits samma belopp som i gällande stat, eller 565 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har ej heller under flygvapnets delfond beräknat medel för åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete å tak samt till åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen.

Med biträdande i övrigt av fortifikationsförvaltningens förslag har riksräkenskapsverket beräknat posten till reparations- och underhållskostnader m. m. till 5 690 000 kronor.

Departementschefen. Angående grunderna för beräkningen av underhållskostnaderna för byggnader m. m. torde jag få hänvisa till vad som därom anförts under arméns delfond. Med utgångspunkt från riksräkenskapsverkets förslag och med beaktande av vad jag i det föregående anfört rörande tillfällig minskning av underhållsmedlen beräknar jag för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. 2 425 000 kronor. För smärre förbättringsarbeten beräknar jag 243 000 kronor.

Enligt de av 1948 års riksdag beslutade grunderna för beräkning av

underhållskostnaderna för flygfälten skola ifrågasvara kostnader beräknas i viss relation till anläggningsvärdet, varvid för flygfälten med därå befintliga rullbanor och andra för flygverksamhetens bedrivande omedelbart avsedda anordningar skall tillämpas en underhållskvot av 1,5 % av anläggningsvärdet den 1 juli 1946, medan underhållskvoten för å flygfälten befintliga befästningsanläggningar (flygplanvärn och flygplanvägar) skall vara densamma som skall gälla beträffande befästningar. Då för omräkning av flygfältens bokförda värde till anläggningsvärdet den 1 juli 1946 icke finnes någon användbar indexserie, har fortifikationsförvaltningen beräknat underhållsmedlen å bokförda värdet efter avdrag av värdet av icke färdigställda anläggningar till i runt tal 1 724 000 kronor. Riksräkenskapsverket anser, att denna beräkningsmetod tills vidare bör godtagas. För flygfältens befästningsanläggningar har med tillämpning av den för anläggningar å befästningars delfond gällande underhållskvoten beräknats underhållsmedel till avrundat 214 000 kronor. Med samma tillfälliga begränsning av underhållsmedlen som jag i det föregående förutsatt beräknar jag ifrågasvara kostnader till 1 638 000 kronor respektive 203 000 kronor, eller tillhoppa 1 841 000 kronor.

För övriga iståndsättningsarbeten har fortifikationsförvaltningen äskat 4 225 000 kronor, varjämte ämbetsverket äskat tillhoppa 480 000 kronor för åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen m. m. För innevarande budgetår ha 565 000 kronor anvisats. Jämväl för flygvapnets del torde det få anses erforderligt med en uppräknig av delposten i syfte att tillgodose de mest angelägna behoven. Jag kan emellertid icke tillstyrka, att posten höjes med mer än 550 000 kronor till 1 115 000 kronor.

I övrigt anser jag mig böra biträda riksräkenskapsverkets förslag.

Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets delfond synes sålunda för nästa budgetår böra beräknas till 6 006 000 kronor med den fördelning på delposter som av det föregående framgår.

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva den jämkning mellan de särskilda posterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Befästningars delfond. För budgetåret 1951/52 beräknades medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond till sammanlagt 5 373 000 kronor.

I propositionen 1952: 2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att medgiva, att ifrågasvara anslagspost må under budgetåret 1951/52 överskridas med högst 1 700 000 kronor. Vid bifall härtill komma för innevarande budgetår sammanlagt (5 373 000 + 1 700 000 =) 7 073 000 kronor att stå till förfogande för reparations- och underhållskostnader för befästningars delfond.

Fortifikationsförvaltningen har i sin skrivelse med förslag till stat för

fastighetsfonden erinrat om att i befästningars delfond jämväl ingå vissa hamnanläggningar. Enligt 1946 års prisnivå vore värdet av dessa anläggningar per den 1 juli 1951 5 906 600 kronor. För underhåll av dessa har för budgetåret 1952/53 beräknats ett belopp av 315 000 kronor.

Värdet av anläggningarna i befästningars delfond den 1 juli 1950 jämte ökning och avgång för budgetåret 1950/51 framgår av följande uppställning:

	Anskaffnings- kostnad kronor	Enligt 1946 års byggnads- kostnadsnivå kronor
Ställningen den 1 juli 1950	600 126 640	649 383 000
Under budgetåret 1950/51 har <i>ökning</i> av värdet ägt rum genom		
1) Överföring av vissa fastigheter från lotsstyrelsens delfond av allmänna fastighetsfonden	+ 21 800	+ 35 800
2) Investeringar enligt försvarets civilförvaltnings räkenskaper	+ 17 037 170	+ 11 857 900
Under budgetåret 1950/51 har <i>minskning</i> av värdet ägt rum genom		
Vissa försäljningar enligt Kungl. Maj:ts beslut	— 399 639	— 476 800
Dessutom <i>avgår</i> för utbetalningar för oej i bruk tagna (ej färdigställda) anläggningar	— 13 033 135	— 9 071 100
Summa kronor	603 752 836	651 728 800
Avgår för hamnanläggningar	—	— 5 906 600
Summa kronor		645 822 200

Fortifikationsförvaltningen har beräknat underhållsmedlen till (0,9 % \times 645 822 200 =) i runt tal 5 813 000 kronor. Därutöver erfordras för underhåll av vissa markområden ett belopp av 5 000 kronor. Medelsbehovet för löpande reparation och underhåll skulle således uppgå till (5 813 000 + 5 000 + 315 000 =) 6 133 000 kronor.

För iståndsättningsarbeten av speciellt äldre befästningsanläggningar har fortifikationsförvaltningen beräknat 1 000 000 kronor och för fortsatt nödvändigt utbyte av krismateriel 400 000 kronor. Det sammanlagda beloppet till iståndsättningsarbeten har sålunda uppskattats till 1 400 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har framhållit, att rensnings- och förstärkningsarbetena i de centrala ammunitionsförråden komme att slutföras under innevarande budgetår. Emellertid finnes ett flertal äldre bergrum, där dylika arbeten snarast måste igångsättas. Många av dessa bergrum hade man med hänsyn till de lokala förhållandena nödgats placera i låga berg, varför taktäckningen blivit jämförelsevis klen. Vidare hade de vid anläggningarnas utförande använda sprängningsmetoderna, vilka under de senaste åren frångåtts, förorsakat relativt stora sprickbildningar i bergtaken. I ytlagret vore dessutom berget av mindre god kvalitet, varför genom vattenflöden och sprängverkan av frysning bergets struktur efter hand förändrades och lösa partier uppstode. Ur säkerhetssynpunkt vore det oundgängligen nödvändigt, att erforderliga rensnings- och förstärkningsarbeten

i dylika anläggningar utfördes, innan allvarliga person- och sakskador uppstode. De oundgängligen erforderliga arbetena under de närmaste tre åren beräknades enligt prisläget den 1 juli 1951 uppgå till 2 000 000 kronor, varav för budgetåret 1952/53 erfordrades 650 000 kronor.

För underhåll av sådana anläggningar som icke kunna invärderas i befästningars delfond, exempelvis anläggningar i kronan icke tillhöriga fastigheter, anordningar och materiel för marina hinder och krigsförtöjningsplatser samt fortifikatorisk rustningsmateriel och brandmateriel, har fortifikationsförvaltningen beräknat ett belopp av 165 000 kronor. Vidare har ämbetsverket framhållit, att verkställd utredning angående åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen visat ett medelsbehov för de viktigaste arbetena av 700 000 kronor för anläggningar tillhörande befästningars delfond. Härav ha 300 000 kronor beräknats bli erforderliga under budgetåret 1952/53.

Direkta skatter för vissa å delfonden redovisade fastigheter har fortifikationsförvaltningen uppskattat till cirka 10 000 kronor. Därutöver erfordras enligt ämbetsverket 60 000 kronor för amortering av vissa elektriska anläggningar.

Fortifikationsförvaltningen har slutligen beräknat 22 000 kronor till underhåll av enskilda vägar.

De sammanlagda underhållsmedlen skulle således beträffande befästningars delfond uppgå till $(6\,133\,000 + 1\,400\,000 + 650\,000 + 165\,000 + 300\,000 + 10\,000 + 60\,000 + 22\,000 =) 8\,740\,000$ kronor.

Riksräkenskapsverket har i sin beräkning upptagit de procentberäknade underhållsmedlen till 5 866 000 kronor. Däremot har ämbetsverket icke beräknat särskilda medel för underhåll av vissa markområden. Verket anser, att de procentberäknade underhållsmedlen skola täcka kostnader av denna art.

För iståndsättningsarbeten m. m. har beräknats samma belopp som i staten för innevarande budgetår, eller 800 000 kronor.

Med biträdande i övrigt av fortifikationsförvaltningens förslag har riksräkenskapsverket sålunda för reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond beräknat ett sammanlagt belopp av $(5\,866\,000 + 165\,000 + 22\,000 + 10\,000 + 60\,000 + 800\,000 =) 6\,923\,000$ kronor.

Departementschefen. Enligt propositionen 1948:157 skall beräkningen av underhållskostnaderna för befästningar och bergrum ske i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som bergrum skall tillämpas en gemensam underhållskvot å anläggningsvärdet den 1 juli 1946. Enligt propositionen 1951:88 har underhållskvoten bestämts till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats omräknad till 1951 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex giver en underhållskvot av 0,9 %. Enligt denna beräkningsgrund har fortifikationsförvaltningen upptagit de procentberäknade underhållsmedlen för befästningar

och bergrum till 5 813 000 kronor. Enligt förvaltningens åsikt borde samma normer tillämpas för hamnanläggningar tillhörande befästningars delfond som för dylika tillhörande marinens delfond. Såsom riksräkenskapsverket framhållit torde emellertid den procentuella beräkningsmetoden fortfarande böra tillämpas beträffande delfondens hamnanläggningar. I överensstämmelse härmed har riksräkenskapsverket upptagit de procentberäknade underhållsmedlen till 5 866 000 kronor. Med hänsyn till den tillfälliga minskning av underhållsmedlen som i det föregående förutsatts bör emellertid detta belopp minskas till 5 592 000 kronor.

För iståndsättningsarbeten har fortifikationsförvaltningen äskat 2 350 000 kronor, varav 400 000 kronor för utbyte av krismateriel, 650 000 kronor för rensnings- och förstärkningsarbeten i bergrum samt 300 000 kronor för åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen. För ändamålet ha för innevarande budgetår anvisats 800 000 kronor. En ytterligare medelsanvisning synes mig emellertid vara erforderlig. Jag förordar, att 1 500 000 kronor anvisas för tillgodoseende av de mest angelägna behoven.

Då jag i övrigt icke har något att erinra mot riksräkenskapsverkets beräkningar, uppskattar jag medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond till (5 592 000 + 165 000 + 1 500 000 + 10 000 + 60 000 + 22 000 =) 7 349 000 kronor. Någon uppdelning av anslagsposten å särskilda delposter synes alltså icke vara erforderlig.

B. Avsättning till värdeminskningskonto.

I sitt avgivna förslag till inkomst- och utgiftsstat har *fortifikationsförvaltningen* för avsättning till värdeminskningskonto beräknat ett sammanlagt belopp av 9 469 000 kronor, varav 3 275 000 kronor för arméns delfond, 830 000 kronor för marinens delfond, 3 530 000 kronor för flygvapnets delfond och 1 834 000 kronor för befästningars delfond.

Riksräkenskapsverket har icke haft något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning.

Departementschefen. I överensstämmelse med myndigheternas förslag förordar jag, att för avsättning till värdeminskningskonto upptagas för arméns delfond förslagsvis 3 275 000 kronor, för marinens delfond förslagsvis 830 000 kronor, för flygvapnets delfond förslagsvis 3 530 000 kronor och för befästningars delfond förslagsvis 1 834 000 kronor, eller sammanlagt 9 469 000 kronor.

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Arméns delfond. För budgetåret 1951/52 beräknades förevarande anslagspost för arméns del till förslagsvis 985 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har för budgetåret 1952/53 beräknat utgifts-

beloppet under denna rubrik till 1 772 000 kronor, varav 1 367 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 100 000 kronor för bränsletillägg samt 305 000 kronor för bestridande av vissa i samband med förhyrningar respektive arrenderingar uppkommande utgifter.

Riksräkenskapsverket har icke haft någon erinran att göra mot fortifikationsförvaltningens beräkningar.

Departementschefen. I enlighet med myndigheternas förslag beräknar jag för ifrågavarande utgifter ett belopp av förslagsvis 1 772 000 kronor.

Marinens delfond. För budgetåret 1951/52 beräknades under denna rubrik för marinens del ett belopp av förslagsvis 189 000 kronor, varav omkring 155 000 kronor för bestridande av hyres- och arrendeutgifter.

Fortifikationsförvaltningen har för budgetåret 1952/53 beräknat utgiftsbehovet under denna titel till 289 000 kronor, varav omkring 195 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 15 000 kronor för bränsletillägg samt omkring 75 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar respektive arrenderingar.

Riksräkenskapsverket har icke haft något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning.

Departementschefen. I enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag synes för ifrågavarande ändamål böra beräknas ett belopp av förslagsvis 289 000 kronor.

Flygvapnets delfond. Förevarande anslagspost beräknades för flygvapnets del för budgetåret 1951/52 till förslagsvis 365 000 kronor, varav omkring 140 000 kronor för bestridande av hyresavgifter och omkring 80 000 kronor för fortsatt arrende av markområden för flygfältens befästningsanläggningar.

Fortifikationsförvaltningen har, efter samråd med flygförvaltningen, för budgetåret 1952/53 beräknat utgiftsbeloppet under denna rubrik till förslagsvis 311 000 kronor, varav omkring 205 000 kronor för bestridande av hyresavgifter, omkring 65 000 kronor för fortsatt arrende av markområden för flygfältens befästningsanläggningar, 20 000 kronor för bränsletillägg samt omkring 15 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar respektive arrenderingar.

Riksräkenskapsverket har icke haft något att erinra mot de av fortifikationsförvaltningen gjorda beräkningarna.

Departementschefen. För bestridande av ifrågavarande hyres- och arrendeutgifter m. m. beräknar jag för nästa budgetår förslagsvis 311 000 kronor.

Befästningars delfond. För budgetåret 1951/52 beräknades förevarande anslagspost till förslagsvis 1 185 000 kronor, varav omkring 155 000 kro-

nor för hyres- och arrendeutgifter samt 1 016 000 kronor för förhyrningar av drivmedelsanläggningar.

Fortifikationsförvaltningen har för budgetåret 1952/53 beräknat utgiftsbehovet till 1 290 000 kronor, varav omkring 205 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter samt 1 080 000 kronor för förhyrningar av drivmedelsanläggningar.

Riksräkenskapsverket har icke haft något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning av anslagsposten.

Departementschefen. I enlighet med förslaget beräknar jag för ifrågasvarande utgifter ett belopp av förslagsvis 1 290 000 kronor.

Enligt det anförda komma anslagsposterna till hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden att tillhopa utgöra (1 772 000 + 289 000 + 311 000 + 1 290 000 =) 3 662 000 kronor.

Inkomster.

A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

Under denna titel redovisas de belopp, som över budgeten tillföras respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas i princip så, att en förräntning efter 4 % erhålles å det vid respektive budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet, att i form av överskott tillföras riksstatens inkomstsida. I statsverkspropositionen (bil. 6, punkterna 58, 95, 122 och 171) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1952/53 beräkna följande förslagsanslag, nämligen till

ersättning till arméns delfond	25 158 000
» » marinens delfond	8 927 000
» » flygvapnets delfond	15 201 000
» » befästningars delfond	14 717 000
	<hr/>
	Summa kronor 64 003 000

Med hänsyn till förut och i det följande omnämnda jämkningar av olika poster i statförslaget böra ersättningarna för till statsmyndigheter upplåtta lokaler för nästkommande budgetår beräknas för arméns delfond till 25 357 000 kronor, för marinens delfond till 9 170 000 kronor, för flygvapnets delfond till 15 217 000 kronor och för befästningars delfond till 13 643 000 kronor, eller tillhopa 63 387 000 kronor. De i riksstaten under fjärde huvudtiteln beräknade anslagen böra å riksstaten slutligt uppföras i överensstämmelse härmed.

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden.

Under denna inkomsttitel skola å de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av tjänstebostäder och uthyrningsfastigheter samt övriga hyror och arrenden.

Fortifikationsförvaltningen har under denna inkomstpost för arméns delfond upptagit 2 390 000 kronor, varav 1 240 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 530 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter samt 620 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För marinens delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat ett inkomstbelopp av 1 050 000 kronor, varav 340 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 160 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter samt 550 000 kronor för övriga hyror och arrenden. Den i förhållande till staten för innevarande budgetår föreslagna ökningen, omkring 300 000 kronor, motiveras med att inkomsterna under de senaste budgetåren befunnits väsentligt överstiga de i respektive stater uppförda beloppen.

För flygvapnets delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat ett inkomstbelopp av 640 000 kronor, varav 460 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 145 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter samt 35 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

Beträffande befästningars delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat ett inkomstbelopp av 140 000 kronor, varav 75 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 15 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 15 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

Riksräkenskapsverket har icke haft annat att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning av inkomstposten än att ämbetsverket under marinens delfond räknat med samma belopp som i staten för innevarande budgetår, 755 000 kronor. Som skäl härför har framhållits, att merinkomsterna under de senaste budgetåren i sin helhet berott på att av marinverkstäderna i Stockholm erlagd ersättning för disposition av å marinens delfond redovisad fast egendom felaktigt tillförts ifrågavarande delpost i stället för inkomstposten Diverse inkomster.

Departementschefen. Med biträdande av riksräkenskapsverkets förslag beräknar jag de sammanlagda inkomsterna av hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden till $(2\,390\,000 + 755\,000 + 640\,000 + 140\,000 =) 3\,925\,000$ kronor.

C. Inkomster av övnings- och skjutfält.

Under denna inkomsttitel skola å de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av jordbruksfastigheter (arrenden m. m.), inkomster av skogsfastigheter (skogsavverkning, varvid endast nettobeloppet upptages) och övriga inkomster (grusavverkning m. m.).

Fortifikationsförvaltningen har för arméns delfond under denna inkomstpost upptagit 1 300 000 kronor, varav 500 000 kronor såsom inkomst

av jordbruksfastigheter, 650 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 150 000 kronor i övriga inkomster.

För marinens delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat ett inkomstbelopp av 65 000 kronor, varav 28 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 35 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 2 000 kronor i övriga inkomster.

För flygvapnets delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat inkomstposten till samma belopp som för innevarande budgetår eller 110 000 kronor, varav 50 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter och 60 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter.

Riksräkenskapsverket har icke haft något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning av ifrågavarande inkomstpost.

Departementschefen. Jag biträder myndigheternas förslag. De sammanlagda inkomsterna av övnings- och skjutfält beräknas i enlighet härmed till (1 300 000 + 65 000 + 110 000 =) 1 475 000 kronor.

D. Diverse inkomster.

Fortifikationsförvaltningen har för arméns delfond beräknat inkomstposten till 50 000 kronor, utgörande mot civila patienters vård å garnisonssjukhusen svarande del av vederbörande fastigheters underhåll.

För marinens delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat samma inkomstbelopp som för innevarande budgetår eller 750 000 kronor, varav 700 000 kronor såsom ersättning för den å fonden redovisade fasta egendom, som disponeras av marinverkstäderna i Stockholm och Karlskrona, 40 000 kronor såsom ersättning till fonden för en av försvarets fabriksstyrelse disponerad, sjöförsvaret tillhörande verkstad och 10 000 kronor såsom bidrag till Skeppsholmsbrons underhåll samt vissa dockningsavgifter från enskilda.

För flygvapnets delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat inkomsterna av flygfält till 30 000 kronor.

För befästningars delfond har fortifikationsförvaltningen beräknat ett inkomstbelopp av 15 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har icke haft någon erinran att göra mot fortifikationsförvaltningens beräkningar.

Departementschefen. Med biträdande av föreliggande förslag beräknar jag inkomsterna under diverseposten för respektive delfonder till respektive 50 000 kronor, 750 000 kronor, 30 000 kronor och 15 000 kronor eller således till sammanlagt 845 000 kronor.

Överskott.

Det överskott, som skall tillföras riksstatens driftbudget, bör såsom hittills varit fallet beräknas till 4 % å det vid respektive budgetårs början i fonden ingående kapitalet. I enlighet med riksräkenskapsverkets inkomst-

beräkning för budgetåret 1952/53 har överskottet å försvarets fastighetsfond i förslaget till riksstat beräknats för arméns delfond till 7 900 000 kronor, för marinens delfond till 3 750 000 kronor, för flygvapnets delfond till 6 150 000 kronor och för befästningars delfond till 3 325 000 kronor. Överskott att tillföras riksstatens driftbudget beräknar jag således i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag till 21 125 000 kronor. Denna uppskattning av överskottet har legat till grund för den förut gjorda beräkningen av ersättningsanslagen.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har upprättats förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53 (*Bilaga*).

Hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna omförmälda förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53 (*Bilaga*);

dels ock för budgetåret 1952/53 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond 25 357 000 kronor,

Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond 9 170 000 kronor,

Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond 15 217 000 kronor samt

Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 13 643 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Broberg.

Bilaga.

Försvarets fastighetsfonds inkomster och utgifter enligt staten för budgetåret 1951/52 samt enligt förslaget till stat för budgetåret 1952/53.

Inkomster:

	1951/52	1952/53
	Kronor	Kronor
A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtta lokaler:		
1. Arméns delfond	20 707 000	25 357 000
2. Marinens delfond	7 587 000	9 170 000
3. Flygvapnets delfond	14 072 000	15 217 000
4. Befästningars delfond	10 625 000	13 643 000
Säger	52 991 000	63 387 000
B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden:		
1. Arméns delfond	2 000 000	2 390 000
2. Marinens delfond	755 000	755 000
3. Flygvapnets delfond	631 000	640 000
4. Befästningars delfond	65 000	140 000
Säger	3 451 000	3 925 000
C. Inkomster av övnings- och skjutfält:		
1. Arméns delfond	1 200 000	1 300 000
2. Marinens delfond	61 000	65 000
3. Flygvapnets delfond	110 000	110 000
Säger	1 371 000	1 475 000
D. Diverse inkomster:		
1. Arméns delfond	67 000	50 000
2. Marinens delfond	750 000	750 000
3. Flygvapnets delfond	15 000	30 000
4. Befästningars delfond	5 000	15 000
Säger	837 000	845 000
Summa	58 650 000	69 632 000

Utgifter:

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:	Kronor	Kronor
	1. Arméns delfond	12 064 000
2. Marinens delfond	4 354 000	5 871 000
3. Flygvapnets delfond	4 828 000	6 006 000
4. Befästningars delfond	5 373 000	7 349 000
Säger	26 619 000	35 376 000

	Kronor	Kronor
B. Avsättning till värdeminskningsskonto:		
1. Arméns delfond, <i>förslagsvis</i>	3 125 000	3 275 000
2. Marinens delfond, <i>förslagsvis</i>	880 000	830 000
3. Flygvapnets delfond, <i>förslagsvis</i>	3 585 000	3 530 000
4. Befästningars delfond, <i>förslagsvis</i>	1 367 000	1 834 000
	<u>Säger</u>	<u>8 957 000 9 469 000</u>
C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:		
1. Arméns delfond, <i>förslagsvis</i>	985 000	1 772 000
2. Marinens delfond, <i>förslagsvis</i>	189 000	289 000
3. Flygvapnets delfond, <i>förslagsvis</i>	365 000	311 000
4. Befästningars delfond, <i>förslagsvis</i>	1 185 000	1 290 000
	<u>Säger</u>	<u>2 724 000 3 662 000</u>
Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:		
1. Arméns delfond	7 800 000	7 900 000
2. Marinens delfond	3 730 000	3 750 000
3. Flygvapnets delfond	6 050 000	6 150 000
4. Befästningars delfond	2 770 000	3 325 000
	<u>Säger</u>	<u>20 350 000 21 125 000</u>
	Summa	58 650 000 69 632 000